

ԲԱՅԱՌԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	
20 ԹԻՐԻ ԽԱՄԱՐ	
Վ. առնա	Ֆր. 1,50
Վ. առնայէն գուրս	2
Արտատպան	2,50

ԿԱՏԱԿ

Գրութիւնք եւ չեն զրկուիր :
Նամակ գրամ եւոյն զրկել հե-
տեւեալ հասցէին ,
Վ.Ա.ԲՁՈՒԹԻՒՆ « ԿԱՏԱԿ » Ի
Վ. առնա (Պուլխարիս) :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԶԱԻԵՇՏԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԻ ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ ԵՒ ԿԻՐՍԿԻ ՕՐԵՐԸ

Администрация на списанието
„ГЛАДЪ“
ВАРНА (България).

Հատը 7 1/2 Սանթիմ

Administration du journal
« GADAG »
VARNA, (Bulgarie).

ԼԵՌԱՆ ՄԱՐԴԸ

Ծայրը բրթաւ :

Օրուան հրատապ կամ շրատառ խոն-
դիրը միութեան խնդիրն է. ոմանք՝
թերեւս կը կարծեն թէ այդ կոյի կամ
միտքեան հրաւիրողներն մի քանի ան-
շաւն , անծանօթ եւ կամ խակ ու տհաս
երիտասարդներ են , անձնահաշիւներով
միտախոյ ՏՕՆԻ ֆիշօրներ են . եթէ կան
աշխարհի կարճամիտ եւթաղ-րողներ՝ բաղ-
մագոյնս կը սխալին , զի դա ժողովուրդի
ձայնն է , մարտիրոս ազգին ազազակն
է , զոր կրնան Մըթթըրներ կամ Զըմըս-
թըրներ չը ըսելու համար խուլ դառնալ
ու չը հասկնալ , սակայն Ազգային Ծայ-
րագոյն ատենանը՝ ժողովրդական դատա-
րանը՝ վճռած է , « արտաքոյ միութեան
չիկայ գործիչ , չիկայ կեդրոն , չիկայ
կուսակցութիւն » :

Կուսակցութիւնը՝ ինքը իւր ամբողջու-
թեամբն Հայ ժողովուրդն է , եւ միու-
թեան ձուլարանը՝ ամբողջ ժողովրդին
կառնն է , որուն կեդրոնական մարմինը
պէտք է ըլլայ իւր միահամուռ ընտրու-
թեամբ աշխարհի հանրածանօթ եւ ամբա-
սիր անձնաւորութիւններ , որոնք հասարա-
կաց դրամալ ազդեւու պէտքը չը զգան ,

ժողովուրդի լուծանքը ճեպքնկալ ընե-
լու հինաւուրց եւ կործանիչ սովորութիւ-
նը չունենան :

Այս ըսելով թերեւս ոմանք կարծեն
թէ , ուտելու կարողութիւն կամ վար-
ժութիւն չունեցողները միայն վատահելի
կուղներ ներկայացնել , քաւ լիցի , մեր
ըսածը ո՛չ ոսկեբարձ գրաստներու հա-
մար է , ո՛չ փառամոլներու եւ ո՛չ իւր
հաճոյիցը դերի եղողներու , որոնք Սօֆի,
Էլէնի , Եւփիս ու Մարիներու ժպիտնե-
րուն մէջ կը վնասեն իրենց կեանքն եւ
տկարներուն խոնարհական բարեւեւեւուն
մէջ կ'երազեն իրենց մեծութիւնը , այս
տեսակ վատաբարոյ հարուստներու հետ
չէ խմխուքս , այլ անոնց՝ որ իրենց յայտնի
աւարքինութիւններովը ճանչցուած եւ ժո-
ղովուրդին վատահոլութիւնը գրաւած են
իրը բարեմիտ , ազգասէր եւ անշահախն-
դիւր անձնաւորութիւններ :

Սատանան ալ հարուստ է կ'ըսէր՝ մա-
միկս . ես սատանայի հետ գործ չունիմ :

Խակ դառով մեր անկուտի գործիչ պա-
րոններուն որոնց մէջ այնքան բարի ու ազ-
նիւ գգացմունքի նուիրուածներ ալ կան ,
որոնց աւարքինութեան չափը գերազանց
է ամեն ունեւորութենէ , դոքա իրենց
պարզութեամբն ու անձնուիրութեամբ

բարոյական մէկ մէկ հարուստներ են , որոնց չեն կրնար հաւասարիլ ֆալիֆօռնիոյ ոսկեհանքերն իսկ :

Ամենքն ալ ունին իրենց տեղն ու պաշտօնը , այս տեղ իմ ծայրայեղութիւնս կ'ստիպէ զիս ըսել թէ գոզն ալ պէտք է և ունի իւր տեղն ու դերը , արդնպատակի հասնելու համար ինչ պիտի ընեմ ես , եթէ գոզնալէն զատ հնար մը չի կայ և ո՛ւր կը հասնի իմ վիճակս , երբ այդ արհեստն ալ չեմ գիտեր :

Թողէք ուրեմն որ ճշմարտութիւնը խօսիմ , այլ միշտ կարգաւ :

Յ. ՉԱՔՐԵԱՆ

ՄԵՐ ՇՈՒՐՋԸ

—0—

Օրուան խնդիրներէն մէկը ըրին Տ. Ղեւոնդ Գաւանայի ամուսնութիւնը . կ'արժէ՞ր :

Տ. Ղեւոնդ՝ մտքի այն լայն ըմբռնումով , ինչ որ կը վերադրեն իրեն և ինչով որ այսօր չամչնար իր չապիկը փոխելու , կ'ըսենք միեւնոյն ըմբռնումով — իբր երիտասարդ այն ասուն աւելի աղէկ զգալով իր խառնուածքի պահանջները — կրնար քահանայ ձեռնադրուելու տաղիւն օրէն իսկ մերժել սքեմ մը , որ այլապէս պիտի դառնար ձեռնածուի մը երեսին ծածկոցը . վասնզի այդ օրն իսկ իր առջեւ կը պարզուէր Ընդհանրականը , ուր բացորոշ խօսուած է մանաւանդ սա սրտահականութեան վրայ թէ օր մը գուցէ հարկ չինէր կաշկանդումի ենթարկել իր ստիպական թռիչները , ինչ որ այսպիսի երկար տարիներէ յետոյ այսօր միայն զիւտհար կ'ընեն զինք :

Տ. Ղեւոնդ ԳԻՏԱԿՅԱՐԱՐ կնքած է ուխտ մը , զայլինք մը Ժողովուրդին հետ , զոր այսօր կը դրժէ . ուրեմն բացարձակապէս դատաւիք մ'է , եթէ չէ խաբեալ :

Ամուրի կղերականներու ամուսնութիւնը ինչպէս նաեւ քահանաներու կրկնամուսնութիւնը ընկերային նեղ խնդիր մ'է , որ կըրնայ յուղուիլ բոլորովին անջատ այս կարգի մասնակի ղեղձումներէ :

Ուրիշ խնդիր էր որ Տէր Ղեւոնդ մնալով իր պաշտօնի մէջ , բոլորքէր այդ օրէնքի չափազանց սեղմութիւն դէմ և ինք իւր մարտիւրոս՝ առողջ դադարարի մը իր ետեւէն ձգէր ազգի ողջամիտ մասը :

Տարօրինակ երևույթ :

Կար ժամանակ մը ևս այն ոչ հեռի , որ յեղափոխական դառնալ պարզապէս փառք մը կը համարուէր . մինչդեռ հիմայ շատերու համար օրուան նորածնութիւնը դարձեր է , զարնել ամեն ինչ , որ յեղափոխութեան կը պատկանի :

Կը հասկնանք ղեղձումներն հարուածել և անոնց դարձաններն ըսել . բայց բնաւ չենք հասկնար ստորոջ յեղափոխական գործունէութիւնը ստուերի ներքեւ ձգել ևս առով նոյն իսկ նախատաճ ըլլալ ինչ մը անմահ հերոսներու յիշատակը , որոնք մեռան քաջաբար և ուսուցին մեզ — Հայերուս — անձնազոհութեան մեծ գաւառ :

Ժողովուրդին աչքս կացութեանը մէջ բաւերու հետ խաղալ եւ զանի յուսահատեցնել ներքի մեզք չէ :

Տիւնճ:

ՎԱՌՆԱՅԻ ՄԷՋ ՀԱՐՄԵՒԻ ՄԸ

— Հարսնիք կայ — ըսին , ամենք վաղեցին , Մենք ալ վաղեցինք երթալ հարսնիքին , Տեսնաք բազմութիւն արանց ու կանանց , Տղայ , աղջիկ , կին իրար խառնուած , Ամենքն ալ գացին , լայն տեղ մը հստան , Հարսին ու փեսին էթրաֆ շաբուեցան Ձինուորի նման կայնեցան կարգով , Կարծես թէ՛ պատ մ'էր չլեռցին շուտով , Ու մէջը բոլոր պարապ թողուցին , Ուր երիտասարդք ձեռք ձեռքի տուին . Ո՞վ է , որ կ'ըսէ թէ դեղագիներ , Չունին կրթութիւն , չունին կանոններ , Հիմայ կ'սկսին , նայէ՛ որ տեսնաս ինչպէս կը խաղան , ապչիս , զարմանաս : Հօտան կը քաշեն , արթնցան սրտեր , Թափորն սկսաւ դառնալ վար ու վեր ,

Մանչ աղջիկ տուած թեւ թեւի առնն,
Չափով կը շարժին, չափով կը ցատքեն,
Կարմիր ու ձերմակ առած թաշկինակ,
Կարծես շարժէին սիրոյ դըրօշակ:

Հարսերն են երկու, երկուքն ալ աղւոր,
Մէկ մէկու նիւթէթ, պոյներնին խոշոր,
Անտառի փայտի նման դիմացկուն,
Որ աշխատութեան կուգան օրն ի բուն:

Տեսէ՛ք, ի՞նչ աշխոյժ, աղջկունք կը խաղան
Որոնց երեսներ, կարմիր ներկեցան,
Սիրոյ ատուղան, դուրս կրակ թափեց,
Ու ծածուկ պահուած կուրծքերը լափեց,
Տղան աղջկին հայէր անգաղար,
Սէրը սըրտերու մէջ ըրաւ դագար,
Բսե՞նք թէ՛ ասի միայն հարսնիք չէր,
Այլ անուշ սիրոյ տօնավաճառ մ'էր:

Հարսերն են երկու, երկուքն ալ աղւոր,
Միայն խաչած է երեսներն բոլոր,
Քիթերնին թէեւ նման սէմէրի,
Բայց առնող փեսան թող ասի խորհի:

Հեռուներ կեցած գեղջուկ կնիկներ,
Գիրկերնին առած փոքրիկ տղաքներ,
Առաւելնէ վեր հոն հոս սըլլաւան,
Մինչեւ չօճուկներ լալու սկսան:

Յոյն կին մը զաւկին բարձրաձայն կ'ըսէ,
— Պրէսի սօ՛քա, տրօրի՛ ինէ,

— Քա սա լակոտն ալ տու չիղաւ, գնաց —
Կ'ըսէր գաղթական մայր մը հեռուանց,
Պուկար ատնտուն ձանձրացած կ'ըսէ,

— Գօլգօ պըգթիսախ օ օթ թուի տէթէ: —
Կնիկ մ'ալ կար հոն տաճկի եաջմախով,
Չօճուխը լռել կուղէր տանտինով,

Տեսաւ սուս չըլլար, ալ պօռաց մէկէն,

— Օ՛ք, չօճուգ, պըգտը՛ արթըգ էլինտէն: —

Բարեւո՞ն էր այն, թէ հարսնիք, չիցտեմ,
Ինծի հարցընես, այսչափը գիտեմ,
Որ հոն շատ սիրտ, սուգ ա՛տան ծախուեցան,
Տխուր, երջանիկ բաղդեր բացուեցան:

Հարսերն են երկու, երկուքն ալ աղւոր,
Մին սոխ կը հոսէր, միւսն ալ սըխտոր,
Մէկուն աչքն էր չիլ, եւ միւսին բերան,
Կապլի պէս լանկէկ էր քիչ մը միայն:

Թէ տեսնես, կ'ըսես, փա՛ռք փեսաներուն,
Որ տէր են եղեր ասանկ հարսերուն:

Հարսը կը խնդայ թէ ասի էրիկ,
Փեսան ալ կ'ըսէ, կինս է գեղեցիկ:

Իսկ եթէ չունին վիճակ բարեւի,
Մանաւանդ չունին լաւ ճակատագիր,
Ի՞նչ հարկ ինձ ըսել, որ յետոյ անոնք,
Պիտի պատահին բաղդի անողոք,
Օր մը այն զուարթ փեսայն մատիտն,
Ձեռք ճակարկ վրայ 'տի խորհի գժգո՛ն,
Օր մ'ալ ցատքըտող հարսնուկ տարաբաղդ,
Նայիս նստեր լայ, թէ այրս է հիւանդ,
Քանզի այս կատակ մի է որ կ'ընեմ,
Ուստի իմ կատակըս շարունակեմ,

Հարսեր են երկու, երկուքն ալ աղւոր,
Աղւոր ըսուելու շատ արժանաւոր,
Միայն ոտքերնին է քիչ մը փայթախ,
Այն ալ հոգ մը չէ, ունին ճարպիկ խաղ:

ԹՕԲԱԼ ՇԷՅԹԱՆԸՆ

ՀԱՔՈՒՄ ՕԼՄԱՍԸ

— 0 —

— Թօրալ Շէյթան:

— Պոյուր:

— Հաքիմիք իտէպիլի՛րմիսին:

— Նէ՞ տէմէք, քանտուու թող ըմբլլա
եռլթմուշում, էյիսինի պիլիլիմ, փա-
ղաթ նէ՞ վար:

— Պիր տավա վար, ծնա պողոտան:

— Բէք էյի, պարէ եաղլը՛ճա մը տըր:

— Եաղլը օլուրտա նէ՞ եաբաճագ սըն:

— Սույունա թիրիթ, պիրազ չէրէզ-
լէնիրիմ, էյլէ եա՛, պալ թուլթան բար-
մաղընը եալար:

— Պանա պագ, հաքիմ օլանըն վաղի-
ֆէսի տողըլըգ տըր, տողըլըգ տա տառ-
լէթ իւղէրինէ պինա օլմուշ տըր, տառ-
լէթէ մէմուր օլան տա Ալլահ թարաֆըն-
տան վէքիլ սալըլըր, պիր Ալլահ վէքիլի-
նէ տէ եաղլըճագ քի տողըլըգ արաղըգ
էյլիլէ սաբսըն, սէնի կէօրէյիմ, տողըլ-
տողըլ, տօս տողըլ տուրասըն:

— Բէք էյի ամնա, տյաղըլըն պիրի
թօրալտա նաղըլ տողըլ տուրայըմ:

— Այաղա դաղըլըգ տուրաճագ տէյէ-
սին ա՛, տալայը տողըլ կէօրէճէքսին:

— Յնու ետքըրմ, ներքոտէ միւտտա-
յիւէր, միւտտայինալէյճէր, չաբուգ
կէլինէր քի պագայլմ:

— Իշթէ, կէլտիւէր:

— Պու. նէ՞ դատար գալապալը պէ՞,
պուլարըն իշինտէ գատապ վար, պագալ
վար, զարդալաթճը վար, կապէթա միւէլ-
լիֆլէրի վար, հէբախտէ գօլլարընը սըղա-
մըշ կէլիյօրլար, խըր մըր տէր իքէն էկէր
պիր գալկա չըղաբըրլարուա, պէն ուսուլ-
ճաճըգ սիվիլիլիմ, նէմէ լաղըմ, աղա-
ճըգ աչըմ, գալկապըղ պաչըմ, հէմ պէ-
տիհալա տալա պագ, հէմտէ գալկա
տիյնէ, ետուտըր մաճուս մը եա:

— Հոյաէ պիրէր պիրէր չաղըր հու-
զուրընա տա, սօր:

— Կէլին պագալըմ, հէբախտէ շու
մասանըն էթրաֆընա տիղիլին, շիմոի
սէօյլէյին միւտտայի քիմտիր:

— Պէն — պէն — պէն — պէնտէ:

— Ի՞յ թամամ, տուրուն պէ, պիրէր
պիրէր սէօյլէյին, աճէլէնիլ նէ՞, մահքէ-
մէ եէրինտէն գաչմայօր ա, պուրտա տըր:

— Էֆէնախմ, պէն տէալմ քի...:

— Տէլիլանըն պէն սուս օլ պագալըմ:

— Էֆէնախմ պէնտէ ճէվապ...:

— Սէնտէ սուս օլ, տահա եաչընը
քէմալինի պուլմամըշ, կէօյա թապիյա-
թըն հէր հալինի տույար վէ պիլիր կիպի
մէյաանա չըգմըշ, սնուն պունուն իշինէ
գարըշըյօրսունուղ, վէ պու գատար է-
հալիյիտէ պաչընըղա թօբըյըպ կէլմիշ-
սինիլ, ֆէտաթ պաչըմըսընըղ, նէ՞սինիլ:

— Էֆէնախմ մաուէմ քի միլէթիմիլ...:

— Կինէ սէօյլէյօրսուն, սուս տէալը ա/
շունու սէօյլէյին, պու տալատան սիղին
ալըպ վէրէճէկինիլ վա՞ր մը:

— Խայըր, օլ պագտէ պիր տիյէճէյի-
մըղ եօգ, պիրի ալմըշ պիրի վէրմիշ, պիղէ
նէ ֆագաթ...:

— Կինէ սաբըլթմայալըմ, ֆագաթ մա-
գաթ եօգ, սիլ իքինիլ շէօյլէ պիր թա-
րաֆա տուրուն: Միւտտայինալէյճ քիմ
տիր, իլէրի կէլին պագալըմ:

— Էֆէնախմ սագաչը շէրիֆլէր հայր
օլտուն:

— Պու. նէ՞ պէ, բանտմինա՞ մը օյնա-
եօրուղ, հէր վաղըթ թօհաֆ շէյլէր պի-
ղէ՞ մի րասթ կէլիլ, աւմա տուր, շու
միւտտայինալէյճին սըֆաթը պանա եա-
պանը կէօրլունմէյօր, պու տալմը բուս-
ճուգ քիլիսէսինտէ պիր տէֆա կէօրմիւ-
շիւմ: Էվէթ էվէթ, թաքէնախի, պա-
չընտա սիյահ գալրագ, Պէլինաէ կիւ-
միւշ թօգալը սիյահ գուշաք, թէք
թիւկ պէյաղ գարըշմըշ պիր հարման տէ-
մէթի սագալ, էվէթ էվէթ, օ տըր աւ-
մա, նէ՞ թօհաֆ օլմուշ, օլ սիյահ էլ-
պիսէլէրի չըգարմըշտա, շիմոի քի աէլի-
գանըլար կիպի պիր ըննիլի բանթալուն,
եէլէք, պիր աչըգ բարաէսիւ, կարիպալ-
տի չաբկա, բարլագ պօթին վէ էլինտէ
պասթօն, էսկիմիշ էվէ պօյա սիւրիւպտէ
եէնիլէ պէնըլթալիլէրի կիպի թաղէլէն-
միշ պիր ճիվան օլմուշ:

(Տէվալի)

ՊԻԼՍԷՃԷ

— Օ նէ՞ տիր քի օլտու, օլույօր, օլաճագ
տէրլէր տէ օլմալ:

— Աղնատըմ, պօչպօղաղ առամըն սէօյլէրի
տիր քի, պիթէյօր, պիթէճէք, պիթաի տէր-
լէր, ֆագաթ պիթմէլ:

— Օլմատը:

— Ա՛ռամ սէնտէ, իշթէ քէօսէնին սագալը
տըր քի պիթմէլ:

— Օ տէյիլ:

— Տուրն, պէն պուլտո՛ւմ. գարը դօճա
գալկապը տըր քի, մաճաղալան, պիր պաչ-
լարտա, կայրու պիթմէլ:

— Օ՛ տա տէյիլ:

— Էյ էօյլէ իսէ, սարօշըն կէճ վաղըթ
մէյաանէտէն էվէ կիթմէսի տիր քի, կիթաի,
կիտիյօր, կիտէճէք տէրլէր, նիւայթ պիր
քէօշտէ սըղընըր տա, կիթմէլ:

— Պուլարըն հիշ պիրիսի տէյիլ տիր, կի-
տին տիւշիւնին վէ կէլէճէք հիւպաթթի կիւ-
նիւ կէլին պանա սէօյլէյին. պիլէնէ Մագ-
սուտ աղա չէշմէսինտէն պիր սօղուգ սու,
սըճագ հալատա մագպուլա կէլէր:

Отговорникъ : П. Глушковъ.

Печатница К. Николовъ.—Варна.